herpy

GEKKOER

Phelsuma quadriocellata

Phelsuma quadriocellata er en liten, lysegrønn dagaktiv gekko fra Madagaskars østkyst, med røde tegn på ryggen og mørke, blåkantede flekker på sidene. Den er dagaktiv og lever høyt oppe i greinene, så den passer i et stort, tett beplantet terrarium, men ikke til håndtering.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Peacock day gecko Tidligere navn: *Pachydactylus quadriocellatus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**10-13 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**15-20 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, nektar og ferdigfôr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**3-6**
Inkubasjon	**42-53 dager** ved 28-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Phelsuma quadriocellata er en liten, slank dagaktiv gekko med klar grønn eller blågrønn grunnfarge. Ryggen har små rødlige til oransje flekker, undersiden er lys, og halen er ofte blålig. Det mest talende kjennetegnet er de store, mørke flekkene på hver side bak forbena, som er kantet med lyseblått. Noen bestander har to slike flekker, andre fire. Som andre dagaktive gekkoer har den øyne uten lokk og heftelameller under tærne, så den beveger seg lett på både blader, bambus og glass.

Arten ble beskrevet i 1883 under navnet *Pachydactylus quadriocellatus*. Artsnavnet betyr "med fire øyeflekker" og viser til de mørke flekkene, som noen underarter har fire av. Det er tre underarter, *P. q. quadriocellata*, *P. q. bimaculata* og *P. q. lepida*, og arten er formentlig et artskompleks. En fjerde underart, *Phelsuma parva*, er i dag hevet til selvstendig art.

Som voksen blir *P. q. quadriocellata* omtrent 11-12 cm inkludert hale, mens underarten *P. q. lepida* kan nå 13 cm. Angivelsene varierer, og det nevnes opptil 15 cm. Levetiden i fangenskap oppgis til 8-10 år, men enkelte dyr nevnes med opptil 15 år.

Dyret er dagaktivt og nesten alltid synlig i den øvre delen av terrariet, noe som gjør det til et fint utstillingsdyr. Til gjengjeld er det sky og lynraskt og tåler dårlig å bli tatt opp. Dagaktive gekkoer kan dessuten kaste av et stykke av huden hvis de blir grepet, og det tar tid før den vokser ut igjen. Håndtering frarådes derfor.

Utbredelse og leveområde

Phelsuma quadriocellata er hjemmehørende på Madagaskar og finnes særlig langs østkysten. Underarten *P. q. bimaculata* er kjent fra området rundt Fandrarazana i øst, og *P. q. lepida* fra den nordøstlige delen av øya, blant annet Nosy Mangabe. Arten er dessuten funnet på øyene Nosy Be og Nosy Komba utenfor nordvestkysten.

Arten er vanlig til tallrik og vidt utbredt innenfor området sitt. Mauritius og Réunion nevnes også av og til, men det er ikke bekreftet, og den opprinnelige utbredelsen regnes her bare for å være Madagaskar.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Arten er først og fremst et regnskogsdyr og finnes fra lavlandet og opp i fjellskogene i det østlige Madagaskar, men også i skogkanter, kratt, dyrket mark og rundt bebyggelse. Den foretrekker planter med brede blader og er derfor ofte funnet i bananplantasjer. Den er flere steder knyttet til skruepalmer av slekten *Pandanus*, hvis stive blader gir skjul og samler regnvann.

Klimaet er fuktig med mye regn, i fjellskogene omtrent 3.000 mm i året. Om sommeren når dagtemperaturen 30 °C og mer, mens den sørlige vinteren i juli og august er kjølig: om dagen kommer temperaturen bare så vidt over 23 °C, og om natten faller den til under 10 °C. Gekkoen tilbringer dagen i trær og busker, der den soler seg på stammer og blader og drikker regn- og duggdråper fra løvet. Det tydelige skiftet mellom varme dager og kjølige netter skal også være der i terrariet. Det skal etterlignes med en varm solplass, en kjøligere sone nedenfor og regelmessig sprøyting, slik at fuktigheten er høy uten å bli stillestående.

Les mer: Varme og temperatur

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr skal ha et høyt terrarium på minst 45 × 45 × 60 cm (lengde × bredde × høyde). Høyden er viktig, fordi *Phelsuma quadriocellata* lever oppe i greinene og utnytter all den plassen den får. Mindre mål som 30 × 30 × 45 cm oppgis også, men de gir bare lite plass til en varmegradient. Et høyt og smalt terrarium gjør det vanskelig å få en varm solplass og en kjøligere bunn uten å overopphete dyret.

Glass eller PVC egner seg best, fordi tre tar skade av den høye fuktigheten. Innred med mange greiner, bambusrør og lianer i ulike høyder. Gekkoen foretrekker glatte overflater å hvile og sole seg på, for eksempel uthulet bambus eller rør. Ru greiner kan også brukes, men da sitter dyret oftere på glasset. Fordi arten er sky, skal det være tett løv både høyt og lavt samt skjul som korkbark og hule trestykker.

Som bunnsubstrat fungerer en fuktbevarende blanding av kokosfiber eller torvmose, gjerne som bioaktiv bunn med levende planter og gråsugger. Arten klarer seg godt i et bioaktivt terrarium, fordi den er liten og ikke ødelegger plantene. Ventilasjonen skal være så god at dråper på glasset er tørket bort til neste dag.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Phelsuma quadriocellata skal ha en tydelig temperaturgradient. Solplassen øverst skal være 30-32 °C og den kjøligere sonen nede i terrariet omtrent 22 °C. Resten av luften holdes på 22-26 °C. Solplassen etableres med en varmepære eller en keramisk varmeemitter over en gren, begge styrt av en termostat, slik at dyret ikke kan bli overopphetet.

Om natten kan temperaturen falle til omtrent 15-20 °C, og det er mer naturlig enn å varme opp natten. Først hvis stuen kommer under omtrent 15 °C, er det en fordel med en svak varmekilde uten lys. Mål med digitale termometre både øverst og nederst. Angivelsene for solplassen varierer fra 29 til 32 °C, så følg dyret: sitter det konstant i skygge med åpen munn, er det for varmt.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 60-70 %. Det oppnås med et fuktbevarende bunnsubstrat, regelmessig sprøyting og eventuelt en liten forstøver eller en foss. Sprøyt én til to ganger om dagen, slik at luften er fuktig, og slik at løvet tørker opp mellom sprøytingene. Mål med et digitalt hygrometer.

Dagaktive gekkoer kommer sjelden ned på bunnen for å drikke. De slikker i stedet vanndråper fra blader og glass. Brede blader der vannet kan samle seg, er derfor en god hjelp. En lav skål med friskt vann kan også settes opp i greinene, men skal være så lav at ungdyr ikke kan drukne. Hold alle vannkilder rene for å unngå bakterievekst.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og trenger kraftig lys og UVB. Et T5-rør med 6 % UVB, plassert 30-40 cm over den høyeste solplassen, gir en UV-indeks på omtrent 3-4, tilsvarende Ferguson-sone 3. Er avstanden større, opptil 40-60 cm, er et kraftigere rør med 12 % et bedre valg. Uten UVB kan dyret utvikle skjelettsykdom (MBD), som kan være dødelig.

UVB-rør mister styrke etter 6-12 måneder, selv om de fortsatt lyser, så skift dem ut fortløpende. La lyset være på 12 timer i døgnet og slå det av om natten, slik at det er et tydelig skifte mellom dag og natt. En varmepære eller halogenlampe kan gi både varme og UVA, men den er ikke en erstatning for et UVB-rør. Husk at plante- og akvarielys ikke gir UVB.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

FÔRING

Phelsuma quadriocellata er altetende og spiser i naturen både insekter, nektar og bløt frukt. I fangenskap er det enklest å gi et ferdigblandet pulverfôr til fruktetende gekkoer, rørt ut med vann og satt i en lav skål høyt oppe i terrariet. Fôret kan bli stående i to til tre dager hvis det holdes fuktig. Det er allerede tilsatt de nødvendige næringsstoffene og er bedre enn ren frisk frukt.

Gi i tillegg levende insekter regelmessig, og vær oppmerksom på variasjon. Små sirisser, gresshopper, fluer, kalkorm og kakerlakkunger er gode valg. Som tommelfingerregel må insektet ikke være lengre enn avstanden mellom øynene til dyret. Voksne dyr får typisk pulverfôr én gang i uken og små insekter oftere, mens ungdyr får tilbud hver dag.

Alle insekter pudres. En brukbar plan er et kalkrikt multivitamin ved hver fôring, kalk med magnesium ved hver fjerde og D3 ved hver åttende fôring. Frisk frukt som banan, jordbær og mango kan gis som tilskudd, men ikke som hovedfôr.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Phelsuma quadriocellata er sky, rask og nervøs, og den passer best som utstillingsdyr. Den kan ikke venne seg til å bli håndtert. Når den føler seg truet, kan den kaste av et stykke av huden. Hold derfor ikke dyret i hånden, og fang det med en sommerfuglhåv hvis det slipper ut.

Den beste holdemåten er omstridt. To hanner må aldri gå sammen. To hunner beskrives både som forlikelige og som territorielle overfor hverandre. Et par kan holdes sammen, men hannen får lett hunnen til å legge egg uavbrutt, og det tærer på henne. Derfor frarådes det også å holde paret sammen utenfor avl. Er du i tvil, så hold ett enkelt dyr eller sørg for et stort terrarium med mange skjulesteder. Skjul i hele terrariet gjør dyret mindre stresset, og det kommer fortsatt fram under fôring og solbad.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene er vanskelige å kjenne hos ungdyr, men lettere hos voksne. Hannene har en rekke forstørrede porer på undersiden av lårene ved kloakken, skjellene rundt dem er ofte gule, og hodet er kraftigere. Hunnene har tydelige kalksekker under haken. Om hunnene er større, er angivelsene uenige; andre steder beskrives de to kjønnene som like store. Alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke dokumentert. En hunn bør i hvert fall være fullt utvokst før hun settes i avl, slik at hun ikke tappes for kalk.

PARRING

Arten kan avles som par, og dyrene yngler vanligvis når de holdes sammen. En kjølig periode som tilsvarer den sørlige vinteren, setter i gang avlen: dyrene holdes kjøligere fra november og får først i februar igjen full dag- og nattemperatur. Presise temperaturer for hvileperioden er ikke dokumentert, men i naturen ligger vinterdagene like over 23 °C og nettene under 10 °C. Siden hunner belastes av mange kull, er det en god idé å skille paret hvis hunnen går ned i vekt, eller hvis hannen jager henne. Gi hunnen rikelig med kalk og insekter hele sesongen.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger to egg om gangen, og et nytt kull kommer hver eller annenhver måned i avlssesongen. Etter den kjølige perioden legges det tre til seks kull fra mars til september. Hos nominatformen limes ikke eggene fast, men legges gjerne i bladhjørnene på sansevieria eller i bambusrør. Andre angivelser beskriver egg som klebes fast til planter, greiner eller terrariets vegger; sitter et egg fast, så forsøk aldri å rive det av, for da går det i stykker. Hold øye med hunnens kalksekker under haken, og gi henne ekstra kalk og insekter når hun legger. Stopp avlen hvis hun blir tynn. Et kull på ett egg kan forekomme.

INKUBASJON

Egg som sitter fast på en gren eller et skjulested, kan bli sittende i terrariet, eller du kan flytte hele underlaget med egget til en liten inkubasjonsboks. Ved omtrent 28-30 °C klekker eggene etter 42-53 dager. Fuktighet og substrat er ikke dokumentert for arten; lett fuktig substrat og høy luftfuktighet som for andre dagaktive gekkoer er et rimelig utgangspunkt.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger er svært små og har ennå ingen rød tegning; den kommer først med tiden. Oppdrettet er forholdsvis lett. Ungene får små bananfluer og pulverfôr, og når de vokser, tilføyes små sirisser. Pudre alle insekter med kalk og vitaminer. Hold ungene i et lite, fuktig terrarium med blader og skjulesteder, og sprøyt hver dag, slik at de kan drikke dråper. Vannskåler skal være svært lave, for ungdyr kan drukne. Dyr av samme kjønn blir territorielle, så del dem når de nærmer seg voksen størrelse.

Helse og vanlige feil

Phelsuma quadriocellata er hardfør når temperatur, lys og fôr passer, men det er noen typiske feil:

- Mangel på UVB, kalk eller D3, som gir skjelettsykdom (MBD) med bløte kjever, krumme lemmer og skjelvinger. Skift UVB-rør etter 6-12 måneder, og pudre fôret.
- For lav luftfuktighet eller dårlig ventilasjon, som gir hudproblemer, sopp og bakterier i stillestående vann.
- Overoppheting ved solplassen. Bruk termostat på alle varmekilder.
- Hudskader når dyret gripes eller klemmes. Huden kan løsne i store stykker, så unngå å gripe tak i dyret.
- Stress og kamper hvis dyr av samme kjønn holdes sammen.
- Hunner som tæres opp av å legge uavbrutt.

Et friskt dyr er aktivt, har klare øyne og en fyldig hale. Søk veterinær med erfaring på krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, slutter å spise eller blir slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.